

— "Οχι, διότι ἡ γυνὴ ἀγαπᾷ ἐαυτὴν ἐν τῷ τέκνῳ της. Τὰ τέκνα ἐκδικοῦσι τὴν κοινωνίαν κατὰ τοῦ ἐγωϊσμοῦ τῶν μητέρων.

— Ὅποιοι φρικώδης σκεπτικισμός!

— Ἡ ἀλήθεια εἶναι φρικώδης.

— Πλὴν δὲν εἶναι πᾶσαι αἱ γυναῖκες ἐλαττωματικαί.

— Σχεδὸν πᾶσαι. Εἶναι δῆμιοι ἢ μάργουρες.

— Ὅμιλεῖς ὡς κολασμένοι.

— Καὶ σὺ ὡς ἀνόητος.

— Ἐχω καρδίαν.

— Εἶναι τυχαῖον.

— Ἄ! κατήραμένε!

— Ἄς μὴ ἐρίζωμεν, ἀλλ' ἄφες με νὰ ἐξακολουθήσω. Ἠξέυρεις διατί, ἀφ' ἧς ἐκλείσθη ἐν εἰς ἐκεῖνο τὸ ἐρμᾶριον, πρὸς οὐδένα ἠδυνήθη νὰ ὀμιλήσω; Διότι ὁ φίλος σου Ἰωάννης, ἀπὸ τῆς ὀγδόης μετὰ τὸν θάνατόν μου ἡμέρας, διήλθε πάσας τὰς νύκτας παρὰ τῆς συζύγου μου.

— Εἶναι, λοιπόν, αὕτη Μεσσαλίνα;

— Καὶ τι χεῖρον. Ἡ Μεσσαλίνα μόνην ἐαυτὴν ἐβλαπτεν, ἐνῶ ἡ σύζυγός μου βλάπτει πάντα ἐρχόμενον εἰς ἐπαφὴν μετ' αὐτῆς. Μ' ἐδηλητήριασεν ἵνα νυμφευθῆ ἕτερον ἄνδρα πλουσιώτερόν μου, τὸν ὅποιον θὰ νυμφευθῆ ὅταν τὸ πένθος παρέλθῃ. Πλὴν ὁ μελλονύμφος εἶναι ὑπερηλιξ. Ἐὰν δὲ κομίζῃ αὐτὴ τὸν πλοῦτον, δὲν θέλει ἱκανοποιεῖ αὐτὴν κατὰ πάντα... ἕνεκα τούτου, ἐξελέξατο ὡς ἐραστὴν τὸν Ἰωάννην, νέον καὶ εὐεῖδη. Βλέπουσιν ἀλλήλους κρυφίως, ἀμφότεροι δὲ τὴν στιγμήν ταύτην εὐρίσκονται εἰς τι θεωρεῖον τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου, ἐνῶ ὁ γέρον μελλονύμφος, ὁ κύριος Ἰούστος, μένει εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἡσυχοῦ, οὐδαμῶς ἀμφιβάλλων, ὅτι ἡ μνηστὴ του δὲν ἐκινήθη ἐπίσης ἐκ τῆς οἰκίας της.

— Δὲν δύναμμι νὰ πιστεύσω, ὅτι ὁ Ἰωάννης ἠράσθη μιᾷς φαρμακευτριάς.

— Εἶναι προφανές, ὅτι δὲν γνωρίζεις τὴν σύζυγόν μου.

— Ὡ! ὅσον ἂν ἦναι ὠραία...

— Πρὸς τούτοις ὁ Ἰωάννης θεωρεῖ αὐτὴν ἀγγελον, ὡς ἐθεώρησα αὐτὴν ἐγὼ καὶ ὡς θέλεις πράξει σὺ ἐπίσης, ἀφοῦ τὴν ἴδης. Ἠδυνήθη νὰ δειχθῆ ἀθῶα τοῦ θανάτου μου καθυπέταξε τοὺς ἰατροὺς, σαγηνεύσασα αὐτούς, τὸ πρῶτον μὲν διὰ τῶν θελήτων της καὶ εἶτα διὰ τοῦ χρυσοῦ της.

— Καταπληκτικὴ γυνὴ!

— Καταπληκτικωτάτη.

— Τῆ ἀλήθεια, διήγειρες τὴν περιεργίαν μου καὶ μοὶ ἐμπνέεις τὴν ἐπιθυμίαν ν' ἀκούσω τὴν ἱστορίαν σου.

— Θὰ ἐγίνωσκας ἤδη τὸ μείζον μέρος αὐτῆς, ἐὰν μὴ, διὰ τῶν διακοπῶν σου, μ' ἐξηνάκαζες νὰ φθάσω εἰς τὸν ἐπίλογον πρὸ τοῦ προλόγου.

— Λοιπόν, λέγε.

— Ἀρχίζω.

[Ἐπειτὰ συνέχεια].

Τὸ κατωτέρω διήγημα δὲν εἶναι βεβαίως προϊόν ἐκ τῶν εὐφραντάστων ἐκείνων τῆς Ἑσπερίας μυθιστοριογράφου, ἕπερ' διὰ τῶν ποικίλων περιπετειῶν καὶ τοῦ καθ' ὅλην τὴν σειρὰν τῆς ἀφηγήσεως διήκοτος ἐνδιαφέροντος κρατεῖ ἐφ' ὧρας ὀλοκλήρους μετέωρον τὸν ἀναγνώστην. Ὁδὴ ἤττον ἁμῶς ἀσμένως χαιρετίζομεν τὴν ἐκάστοτε παρὰ τοῖς νεαροῖς ἡμῶν λογίοις παραγωγὴν καὶ πληροῦμεθα χαρᾶς ἀνεκλαλήτου καὶ αισθανόμεθα καὶ τῆς ἔθνικῆς ἡμῶν φιλοτιμίαν θρυπτομένην πως, ὅταν βλέπωμεν ὅτι ξένοι, ὁμολογουμένως πολὺ καλλίτερον ἡμῶν δυνάμενοι νὰ κρίνωσι, οὐδόπως ἀπαξιοῦσι νὰ ἐγκλιματίωσι καὶ μετὰ στοργῆς νὰ περιθάλλωσι πρωτότυπα προϊόντα τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, ὡς ἐπ' ἐσχάτων ἐπραξεν ὁ κ. Ἀργουστός Βόλτε, φιλέλληνας καὶ ἐλληνιστὴς, μεταφράσας καὶ τοῦ ἡμετέρου φίλου συγγραφέου κ. Ἀνδρέα Δ. Καρκαβίτσα τὴν Ἄσπην καὶ δημοσιεύσας αὐτὴν ἐν τῇ ἐν Φραγκφούρτῃ ἐκδομένῃ Διδασκαλίᾳ. Ἐκτὸς δὲ τούτου, νομίζομεν ὅτι ἡ Χρυσουγὴ θὰ ἀναγνωσθῆ ὑπὸ τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν εὐχαρίστως, διότι αὕτη εἶναι γνήσιον τέκνον τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1821 ἱστορίας. Σ. Δ.

Η ΧΡΥΣΟΥΓΗ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Τὸ χωρίον Σαμπάν-αγα ἦτο ἀνάστατον. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ περιτρομοὶ ἐσπευδον νὰ ἀφήσωσι τοὺς οἴκους αὐτῶν ἐρήμους, φύγοντες πρὸ τῶν Λαλιωτῶν, οἵτινες, κατὰ πληροφορίας ποιμένους τινός, δὲν θὰ ἐβράδυνον νὰ φανῶσι πρὸ τοῦ χωρίου.

— Ἐφάνησαν;

— Ὁχι ἀκόμη, μὰ ὅπου κε' ἂν εἶνε θὰ πλακώσουν.

— Νὰ τοὺς εἶδε καλά; μὴν ἔκαμε λάθος ὁ Δῆμος;

— Ἐ! σὰν σὲ βλέπω καὶ μὲ βλέπεις, σοὺ λέει! Πέρασαν ἀπὸ ταμπούρια τῶν χριστιανῶν μὲ τὸ σπαθὶ 'ς τὸ χεῖρι... Μὰ τί παλιάρια, ἀδερφέ! Καὶ μιλᾶζουσιν σὰν τὸ λυκοῦ δὲν τοὺς πειράζεις; δὲν σοὺ μιλοῦν τοὺς πειράζεις;— μαῦρα φρεῖδια ποῦ σ' ἔφαγαν!..

— Ὁχι! ἀλλοῖμονο σὲ μᾶς!..

Ὅστω μεμφιμοιροῦντες, ὀδυρόμενοι οἱ χωρικοὶ προσέτρεχον μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδῶν τῶν ἐκ διαφόρων μερῶν τοῦ χωρίου ἐπὶ τῆς μικρᾶς πλατείας τῆς ἐκκλησίας ἵνα σκεφθῶσι περὶ τῆς ὁδοῦ, ἣν ἔμελλον νὰ ἀκολουθήσωσι.

— Για μὴ βιάζεστε, εἶπεν αἰφνης, φανεῖσα μεταξὺ αὐτῶν, ἡ Χρυσουγὴ θὰ φύγετε; καὶ ποῦ θὰ πάτε νὰ φύγετε; Οἱ Λαλιῶτες πλάκωσαν· σὲ λίγῳ θὰ περάσουν τὸ ποτάμι καὶ θὰ σᾶς πέτσασκοῦν.— δὲν κάνετε καλλίτερα ἐν ἄλλῳ;

— Σὰν τί; ἠρώτησαν ὅλοι ἀτενίζοντες μετὰ φόβου καὶ ἐλπίδος πρὸς αὐτήν.

— Δύο-τρεις ἀπὸ σᾶς νὰ πᾶν νὰ πιάσουν τὸ ποτάμι κάτω 'ς τὴν δεμοσιά... δύο-τρεις μ'ποροῦν νὰ κρατήσουν ὧρες τοὺς Λαλιῶτες, καὶ οἱ ἄλλοι νὰ βροῦν καιρὸ νὰ φύγουν.

Οἱ χωρικοὶ παρετήρησαν ἀλλήλους μὲ ἀπορίαν. Τί ἦσαν αὐτὰ ποῦ ἤκουον; Οἱ Λαλιῶται, ἀγρία καὶ μάχιμος Ἀλβανικὴ φυλὴ, ἀπὸ ἑκατοντάδων ἐτῶν ἐγκαταστα-

θεῖσα εἰς τὸ κέντρον σχεδὸν τῆς Πελοποννήσου, ὡς ἐλαία ἐντὸς σταφιδοφυτείας, οἱ Λαλιῶται, ὁ τρόμος τῶν περιοίκων Χριστιανῶν καὶ Τούρκων ὁμοῦ, ἐπήρχοντο ἤδη κατὰ τῶν χωρικῶν καὶ ἡ γυνὴ ἐκείνη ἔλεγεν ὅτι δύο καὶ τρεῖς ἤκουον νὰ ἀντιταχθῶσι κατ' αὐτῶν. Τοιοῦτό τι οὐδεὶς, ἔχων σώας τὰς φρένας, ἠδύνατο νὰ συλλογισθῆ.

— Καὶ ποιοὶ νὰ πᾶν; ἠρώτησέ τις τῶν χωρικῶν ἐμπαικτικῶς.

— Ποιοί; νά, ἐγὼ πρώτῃ ποῖός ἄλλος ἔρχεται μαζῆ; ἀπάντησεν αὕτη, κυτωῶσα κατὰ γῆς τὸ καρυφύλλι της, καὶ ἀτενίζουσα θαρραλέως τοὺς συμπατριώτας της.

Οἱ χωρικοὶ ἔσειον τὴν κεφαλὴν ἀπελπιστικῶς. Προφανῶς οἱ λόγοι τῆς Χρυσουγῆς δὲν εὐρίσκον ἠχώ εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν· οὐδεὶς εἶχε τὴν τόλμην νὰ ἀντιμετώπισῃ τοὺς ἱπποτικούς Λαλιῶτας καὶ νὰ ἀκούσῃ πλησίον τοῦ κροτοῦν τὸ παροιμιῶδες Λαλιώτικο ντιουρέκι.

— Ναί, ποῖός ἔρχεται; ἐπανελάβεν ἡ γυνὴ· ἂν σκοτωθῆ, θὰ σώσῃ με τὴ ζωὴν τοῦ τόσου ψυχῆς· οἱ παπᾶδες θὰ βλογαῖνε τ' ὄνομά του 'ς τὴν ἐκκλησία.

Ἄλλ' ἐνῶ ἐτι ὀμίλει, εἰς τὴν ἀντιπεραν τοῦ ποταμοῦ ὄχθην διεγράφησαν ἀμυδρῶς ὑπὸ τὰς λάμψεις τῆς πρωΐας τὰ ῥωμαλέα σώματα καὶ οἱ κογχοειδεῖς πῖλοι τῶν Λαλιωτῶν, ἱππευόντων ὑψηλοῦς καὶ ἀτιθάσους ἵππους. Οἱ χωρικοί, τῶν ὁποῖων ἡ προσοχὴ ἦτο πάντοτε πρὸς τὰ ἐκεῖ ἐστραμμένα, μόλις διέκρινον αὐτούς, διεσκορπίσθησαν περιτρομοὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ὡς βᾶτραχοι εἰς τὴν λίμνην ὅταν ἀκούσῃ βῆμα ὁδοιπόρου, ἀφήσαντες μόνην ἱσταμένην ὡς ἀγαλμα εἰς τὸ μέσον τῆς πλατείας τὴν γυναῖκα.

— Ὅρε λαγοὶ εἶστε! εἶπε μετ' ἀγανακτήσεως θέλετε νὰ σωθῆτε καὶ θαρρεῖτε πῶς θὰ πετύχετε μετὰ τὸ φευγόν!

Παρετήρησεν ἐπὶ μικρὸν μὲ βλέμμα πληθῆρες οἴκτου καὶ πικρὸν μεῖδιμα τοὺς συμπατριώτας της καὶ ἀπελῶς ῥίψασα ἐπ' ὤμου τὸ καρυφύλλι, ἀπεχώρησε βραδέως διεθυνομένη πρὸς τὸν ποταμόν.

Τὸ χωρίον Σαμπάν-αγα, κείμενον πρὸς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Πηνειοῦ, εἶνε μικρὸν καὶ πενιχρόν. Οἱ λευκοὶ αὐτοῦ οἰκίσκοι, κρυπτόμενοι ὑπὸ τὰ φυλλώματα συκομωρεῶν καὶ κυπαρίσσω, ὁμοιάζουσι πρὸς φωλεὰς πτηνῶν ὑπὸ τὰ φυλλώματα ἀγριελαιίας. Οἱ κάτοικοι πάντες ἀσχολοῦνται εἰς τὰ γεωργικὰ· αἱ γυναῖκες, εὐρωστοὶ καὶ ζωηραὶ, βοηθοῦν τοὺς ἄνδρας εἰς τὰς ἐργασίας των.

Ὁ ποταμὸς κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα εἶνε βαθύς καὶ ἔχει πλατεῖαν τὴν κοίτην, πολλὰς τὸν χειμῶνα πλημμυρίζων, καταστρέφει τὰς φυτείας καὶ τὰ σπαρτὰ τῶν χωρικῶν καὶ παρασύρει ἐν τῇ ὀρμῇ αὐτοῦ πρόβατα, βούς καὶ οἰκίσκους ἐτι. Ἦδη διερχονται αὐτὸν διὰ περαταριάς, λέμβου δηλαδὴ μεγάλης, διὰ κάλων ἰσχυρῶν φερομένης ἀπὸ τῆς μίας πρὸς τὴν ἄλλην ὄχθην. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἐπαναστάσεως, εἰς ἑκατὸν μέτρων ἀπὸ τοῦ χωρίου ἀπόστασιν ὁ ποταμὸς ἐδιχάζετο